

30.1.2017

VM/53/00.00.05/2017

Valtiovarainministeriön lausunto valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjauksista vuosille 2017- 2020**Tausta**

Valtioneuvoston kanslia pyytää lausuntoa valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjauksista vuosille 2017- 2020. Ministeriöiden lausunnot on tarkoitus toimittaa annetussa formaatissa 31.1.2017 mennessä lausuntopalveluun (lausuntopalvelu.fi). Tämä lausuntoyhteenvedo muodostuu osastojen keskeisimmistä kommentteista. Yksityiskohtainen lausuntopalveluun toimitettava lausuntoformaatti on tämän yhteenvedon liitteenä (liite 1). Valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjaukset vuosille 2017–2020 on valmisteltu työryhmässä, jossa on ollut edustajia useammasta ministeriöstä.

Johdanto

Valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjausten tavoitteena on tukea ministeriöitä kielellisten oikeuksien toteuttamisessa, käännöstarpeiden tunnistamisessa ja ennakoinnissa sekä hyvän virkakielen edistämisessä. Lisäksi linjausten tavoitteena on tukea valtioneuvoston kanslian valtioneuvoston hallintoyksikön käännös- ja kielitoimialaa oman toimintansa johtamisessa ja kehittämisessä.

Kielelliset periaatteet

Valtiovarainministeriö pitää valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjauksia erittäin tarpeellisenä. Linjausesityksen kielelliset periaatteet ovat selkeät ja kattavat. Ministeriö toteaa, että valtioneuvoston virkamiesten kielilainsäädännön velvoitteiden tuntemisessa on yhä puutteita. Hyvän virkakielen tulisi olla luonteva osa virkamiesvalmistelua ja kommunikointia. Se pitäisi myös integroida mahdollisimman pitkälle hallinnon prosesseihin. Linjausesityksen kielelliset periaatteet ovat selkeät ja kattavat, mutta melko maltillisia ja perinteisiä. Linjauksissa voisi ottaa voimakkaammin kantaa esimerkiksi sähköisten välineiden käytön puolesta.

Hyvä virkakielen edistäminen valtioneuvostossa

Hyvää virkakielen tavoitetta pitäisi pitää esillä jatkuvasti erilaisissa perehdyttämis- ja koulutustilaisuuksissa (mm. ehdotetut VN-passi- ja säädösvalmistelukoulutukset) ja VN:n sivuilla (tietoiskut, ohjeet, blogit). Linjausten toteutumista tulisi myös seurata.

Valtiovarainministeriö kannattaa virkakieliverkoston perustamista. Loppuraportissa tulisi esittää, mitä konkreettista verkosto voisi tehdä ja millä keinoin sen asettamiin tavoitteisiin pyritään. Ennen verkoston perustamista esimerkiksi VNHY voisi kerätä tietoa hyvistä käytännöistä ja levittää niitä edelleen ministeriöiden kesken. Hyvän virkakielen käyttämisestä tulisi myös muistuttaa kaikissa sellaisissa dokumenteissa, joissa ohjataan tekstin tuottamista.

Ulkoisten käännöspalvelujen laadunseurantamekanismin kehittäminen on kannatettava asia. Ulkoistettujen käännösten laatu on vaihdellut runsaasti ja toisaalta toimeksiantajilla ei usein ole resursseja kattaviin käännöstarkastuksiin.

Valtiovarainministeriö pitää tarpeellisena myös viittomakielen käytön linjaamista valtioneuvostossa.

Säädösvalmistelu

Valtiovarainministeriö pitää erittäin tarpeellisena säädösvalmistelijoiden säädöskielen koulutusta. Hyvää suomenkielistä säädöskieltä tulisi edistää muun muassa painottamalla, että oikeusministeriön ohjeistukseen on tärkeää perehtyä. Säädösvalmistelijan perus- ja jatkokursseja järjestetään liian harvoin (uudet valmistelijat joutuvat odottamaan koulutusta 6–12 kk). Säädösvalmistelukursseihin tulisi myös lisätä koulutusta hyvästä säädöskielestä ja kääntämiseen liittyvästä ohjeistuksesta.

Valtiovarainministeriö pitää säädösten kääntämiseen ja käännöstarpeiden ennakkointiin liittyviä toimenpide-esityksiä kannatettavina. Lisäksi kääntäjät voisivat kertoa asiantuntijoille omasta työstään ja kääntämisen kannalta tärkeistä asioista.

Osaamisen kehittäminen, rekrytointi, perehdyttäminen, virkamiehen kieliapuvälineet

Perehdytyksen osalta linjaukset ovat oikean suuntaiset. Resurssiehdotus saattaa tarkoittaa oikeusministeriön talousarvion muutosta. Oleellista on, että rekrytoinnissa kielitaitoa koskevat vaatimukset ovat tehtävän hoitamisen kannalta tarkoituksenmukaiset.

Valtioneuvoston monikielinen sanastotyö

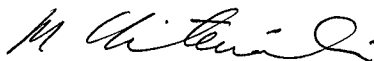
Valtiovarainministeriö pitää kannatettavina monikielisen sanastotyön linjausehdotuksia. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan sanastoyhteistyötä tulisi tehostaa modernin tietotekniikan keinoin, esimerkiksi kehittämällä ja ottamalla käyttöön semanttisen teknologian välineitä. Resursoinnin keskitetty hoitaminen edellyttää asian käsittelyä talousarviovalmistelussa.

Sanastoyhteistyötä tulisi tehostaa myös lisäämällä yhteistyötä käännös- ja kielialan sekä ministeriöiden asiantuntijoiden välillä.

Loppuraportin linjausehdotuksiin olisi hyvä kirjata toimenpiteenä, että myös ulkoisten kääntäjien (yhteistyökumppanit freelancereineen) edellytetään käyttävän kaikkea välineistöä.

Muut kieli- ja käännöslinjausehdotuksiin liittyvät huomiot

Ministeriö toteaa, että raportissa ehdotetut linjaukset tulee toteuttaa julkisen talouden suunnitelman ja hyväksytyjen talousarvioiden puitteissa.

Martti Hetemäki
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Minna Sneck
Neuvotteleva virkamies